

Opinió > Carles Boix | 00:00 h.
04/02/2011

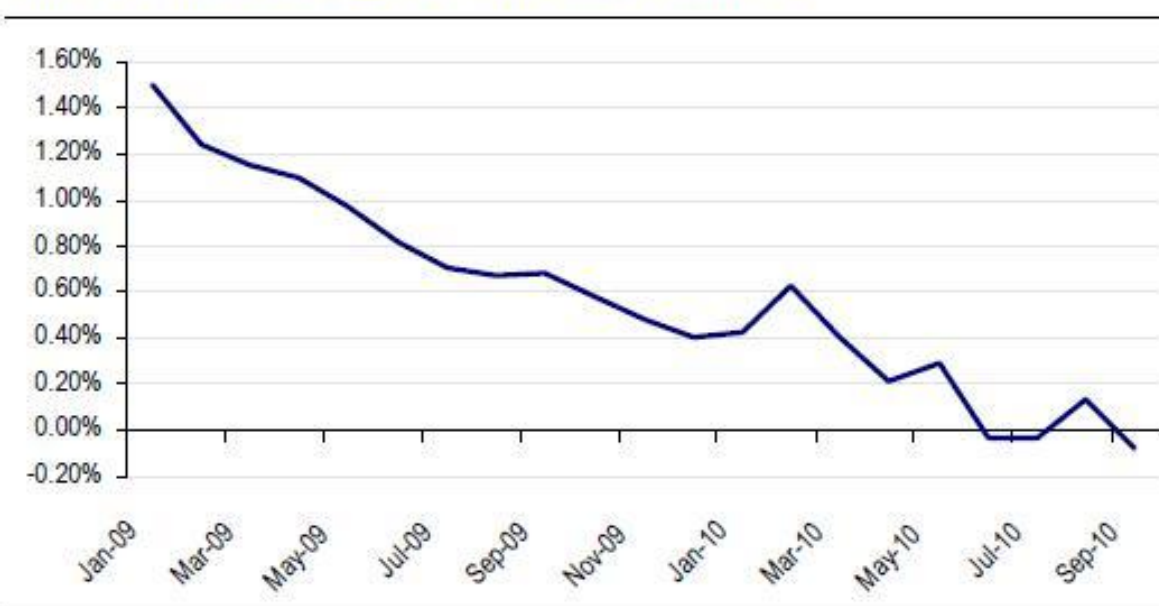
Penjant d'un fil

REPARTINT CULPES

"Si jo cregués en les conspiracions, m'atreviria a dir que el que ha passat al país ha arribat al nivell d'una bona conxorxa tipus Hollywood"

Carles Boix

Chart 9: Spain: new mortgage rate less time deposit rate (%)

Source: BdE

Quan la criatura neix bé, tothom en vol ser pare. Quan les coses van mal dades, tots els pares potencials se'n desenten. Aquesta crisi econòmica no és una excepció. Un cop la pilota immensa de la dècada anterior es va desinflar, els seus responsables més directes (a Europa i a Amèrica) van buscar el mort (o el viu mig mort) apropiat per carregar-li les culpes. Així poden respirar tranquils, rentar-se les mans i, si és possible, quedar-se amb la seva herència d'aquells delinqüents.

En el cas espanyol, a Espanya el discurs polític ha acabat destil·lant ràpidament tres grans culpables de la crisi: els mercats financers, les comunitats autònomes, i les caixes d'estalvis. Que ho siguin de debò (o almenys en exclusiva) és una altra cosa. Sobre els regions i el seu deute ja vaig escriure fa unes setmanes en aquest diari digital. El sistema de solidaritat interregional espanyol és completament pervers: obliga a les regions semi-riques a pagar la factura de les pobres; condemna a les regions pobres a endeutar-se per sostenir els serveis propis; i, en canvi, allibera a les regions pobres de tota disciplina fiscal perquè no hi ha cap relació entre el que reben

i les seves contribucions reals.

Pel que fa a les caixes (i, en general, tot el sistema financer, inclosos els seus habitants més temibles, els anomenats banquers especuladors de Wall Street), els darrers responsables del catacraf han estat les autoritats polítiques i monetàries. Si aquestes haguessin posat ordre, si aquestes no haguessin rumiat somnis impossibles, haurien frenat la generació de diner fàcil i haurien evitat la desregulació del sòl molt abans. Però, com que això no va passar, com que les elits governants no van exercir la més mínima disciplina interna i externa, ara els bancs i les caixes han acabat en possessió d'una massa de crèdits d'un valor més aviat més dubtós. Perquè aquest és el gran problema espanyol: ningú no sap ben bé quin és el deute privat de la Península: no se sap perquè no és possible valorar pisos i cases que no es venen. O que, de fet, per vendre, potser caldria rebaixar tant de preu que duria a la fallida els seus creditors.

Aquesta dinàmica és la que ha empès el govern a "reestructurar" les caixes. A exigir un augment de les seves reserves en forma de més capitalització per demostrar que poden sobreviure qualsevol fallida (sense que, en realitat, hagin de revelar completament l'estat dels seus actius). I a socialitzar-les (emetent més deute que ja pagaran les generacions futures) si no poden capitalitzar-se.

Ara bé, qui ens diu que el problema només afecta a les caixes? Quina és la situació dels bancs? Millor o igual? La resposta és que no ho sabem. No ho sabem perquè, com en el cas de les caixes, no sabem el valor real dels seus crèdits. El Boletín Estadístico del Banc d'Espanya conté dades sobre l'evolució dels crèdits hipotecaris a caixes i bancs. L'any 2002, els crèdits de les caixes a empreses per conceptes de construcció i activitats immobiliàries van ser d'uns 54.900 milions d'euros. Els crèdits dels bancs van ser d'uns 49.200 milions d'euros.

A finals del tercer trimestre de 2010, les quantitats eren de 229.800 i 186.200 milions respectivament. En altres paraules, els crèdits de les caixes es van multiplicar per 4,2 en vuit anys. Els dels bancs per 3,8. Per la seva banda, els crèdits hipotecaris de les caixes a particulars es van multiplicar per 2,7 de 130.800 milions l'any 2002 a de 357.800 milions l'any 2010. Els dels bancs van multiplicar-se per 2,8 de 87.900 milions a 247.800 milions. Fins i tot els bancs considerats més sans entre l'opinió pública no es van escapar d'aquesta expansió brutal (font de tantes fragilitats i desgràcies) del crèdit: el Santander (inclòs Banesto) va multiplicar per 4 els crèdits concedits a Espanya entre 2001 i 2009.

Certament, els crèdits relacionats amb la construcció i la vivenda són menors entre els bancs: el 42 per cent de tots els crèdits bancaris contra el 69 per cent entre les caixes. Però, la diferència és molt menor pel que fa a crèdits a empreses immobiliàries (és a dir, quan excloem els crèdits a particulars): el 29 per cent de tots els crèdits de les caixes i el 22,5 per cent dels crèdits dels bancs. Per suposat, pot ser que els bancs van atorgar els crèdits a empreses més solvents i que, per tant, no es trobin en la situació de fallida de certes caixes. Jo, però, ho dubto. O, almenys, aconsellaria tot comprador de borsa que anés amb compte a l'hora d'invertir els seus diners.

Si jo cregués en les conspiracions, m'atreviria a dir que el que ha passat al país ha arribat al nivell d'una bona conxorxa tipus Hollywood. Una part del sistema financer, la part B, amoïnada per com anaven les coses en general, va decidir un dia culpar públicament l'altra part, la part C,

aprofitant-se del fet que la gestió d'un segment dels C (el segment més directament relacionat amb la cultura de la totxana de la punta sudoriental i del centre de la Península) havia estat catastròfica. La creació de culpables, això que els snobs anomenen “framing” però que és més vell que la Bíblia (vegi's la història de Barrabàs), els havia de permetre escapar il·lesos. I, amb sort, també els havia de permetre arruinar la competència i quedar-se amb tot el pastís financer en posició oligopòlica. El gràfic de l'article mostra l'evolució de la diferència entre la taxa que els bancs cobren per hipoteca el tipus que paguen per dipòsits a Espanya l'any 2010. Al setembre era negativa, una situació insostenible a mig termini. Una interpretació possible és que els bancs van entrar en una guerra de dipòsits amb dos objectius: atraure clients (i evitar l'ofec financer) i, potser, matar el contrari.

El control de la CECA des de Barcelona (amb una aliança de circumstàncies amb un govern desarborat però encara necessitat d'una mica d'amor perifèric) ha permès els més hàbils i grossos de la part C del sector financer escapar-se pel pèls. De moment. La història, però, no s'ha acabat encara. I tardarem uns quants mesos a conèixer-ne el final.

1 Narcís: - Boix, tu també?, això és, dient que si rebaixessin els preus d...